

múzeumőr

Szilágyi Lenke felvétele

JANKÓ JUDIT

„A KERT MINDENKOR ÉS MINDENHOL A TÁRSADALOM
ÉS A TERMÉSZET KAPCSOLATÁRÓL SZÓL”

BESZÉLGETÉS M. SZILÁGYI KINGÁVAL ÉS MEZŐS TAMÁSSAL

TMúzeumőr rovatunkban rendhagyó módon egy házaspárral igyekeztünk egy szerteágazó beszélgetésben felvillantani, hányféle szakma, szemlélet találkozik és néha bizony ütközik a műemlékek és benne a történeti kertek műemléki védelme és rekonstrukciója során. Az építész Mezős Tamás és a tájépítész M. Szilágyi Kinga, ha részletkérdésekben nem is mindenben ért egyet, a lényegre tekintve ugyanazt mondja: minden az arányokon múlik.

MC: *Mikortól beszélhetünk a történeti kertek műemléki védelméről?*

M. Sz. K.: Nemzetközi szinten hivatalosan a műemlékvédelem elvi állásfoglalásait rögzítő 1964-es velencei charta kiegészítéseként létrejött 1982-es firenzei charta fogalmazta meg először a történeti kertek műemlék-helyreállítási elveit. Az épített és növényi elemekből álló, kultúrtörténetileg vagy művészetileg kiemelkedő térépítészeti alkotások műemléknek nyilváníthatók és kiemelten védendők. A rekonstrukciót a kertek esetében is levéltári kutatásokkal alátámasztott tanulmányoknak kell megelőzniük, és a forráskutatást mindig ki kell egészíteni terepkutatásokkal, helyszín bejárásokkal. Az Építésügyi Minisztérium 1967. évi rendeletében nálunk már megjelent a műemlék és a műemléki környezet fogalma, amibe beletartoztak a parkok és kertek is. A firenzei chartára is reagálva az 1997. évi magyar műemléki, majd a 2001. évi örökségvédelmi törvény már a műemlékek speciális műfajai közt említi a történeti kerteket. A műemlékvédelmi alapelvek a kertek esetében is azonosak az építészeti műemlékekével, de nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a lényegi különbséget, hogy a kertek építőanyaga döntően növényi, élő, organikus építőanyag, a maga ökológiai adottságaival és igényeivel. Egy (történeti) kert létrejön, születik, él, virul, változik és akár el is pusztulhat. Megújítása, rekonstrukciója mindig izgalmas, összetett kérdés, ami ott kezdődik, el kell dönteni, mely állapotát tekintsük kiindulópontnak, védendőnek. Még átépítés nélkül is sok elem változik benne, ráadásul folyamatosan, hiszen minden pillanatban, minden évszakban, minden korszakban más és más a kert. Fejlődik, növekedik a növényzet, öregednek a fák, összenőnek a növények, s egészen másképp alakulnak a térformák, tértartók az idők során, de az eredeti alkotói szellemiség, a kiinduló koncepció

mindig tetten érhető. Magyarországon pedig a történeti kertek döntő többsége a 19. századi klasszicizmus és tájképi kertstílus emléke, ekkor épült át vagy ki igen sok főúri birtok, s később a kisenemesi kúriákon is nagyon komoly kertépítészeti alkotások jöttek létre.

MC: *És korábban? Pannónia provinciára gondolok, már csak azért is, mert az itáliai kertkultúra is lényeges.*

M. Sz. K.: Régészeti feltárások és itáliai előképek nyomán, kutatásoknak és leírásoknak köszönhetően a kertemlékek követhetők, feltárások is történtek, ezeket kertrekonstrukciós, kertmegújítási törekvések követték. Aquincum kiépítéséhez valószínűleg ma már másképpen nyúlnánk hozzá, de azért ott okos megközelítést vittek végig. Nincs igazi kertrekonstrukció, de világosan megjelenik a kert és a szabad tér helye. Elkülönül a belső tér, az épület előtti tér, az utak és az épületen belüli, kertként szolgáló perisztílium. Aquincum kialakítása annak idején (1962–1972 között, tehát nagyon korai rekonstrukció) egy felettebb józan és didaktikus megoldás volt, a kert, illetve a szabad tér helyét néhány örökzöld beültetésével jelezték. A mai megoldások ennél jóval többre törekednek, de az is igaz, nincs annyi és olyan mélységű régészeti feltárás az egykori Pannónia területén, ami alapján hitelesen rekonstruált kertet lehetne bemutatni, s így inkább itáliai előképek, leírások szolgálnak támpontul. Szívesebben fogalmazok úgy: ami most látható a régészeti parkokban (például Balácapusztán), azok kertihetek, kertemlék idézetek.

¶ A középkorból kertépítészeti emlék nem maradt meg, bár további régészeti kutatások még sok érdekességet tárhatnának fel. A reneszánsz korszakból is inkább kertemlék idézetekről beszélhetünk, még Visegrád esetében is, ahol pedig a régészeti feltárások meghatározó térszerkezeti elveket jelöltek ki. Viszont a török kori emlékek régészeti feltárását követő építészeti megújítás megint csak kínál lehetőséget török kertek megidézésére is, mint Esztergomban a – Tamás által tervezett – Özicseli Hadzsi-dzsámi rekonstrukciója, ahol lehetőségem volt a középkori járószinten kialakított, védett kertecskében rózsasalugassal, szökőkúttal sajátos történelmi hangulatot teremteni.

¶ A barokk korból már több maradt, és van egy európai szinten is jelentős barokk kertemlékünk, hiszen Fertőd-Eszterháza megőrizte a barokk kert szerkezetét. Esterházy (Fényes) Miklós halála után a család elhagyta Eszterházát, átköltözött Kismartonba, és így ez a kert elkerülte – a kor szokása szerint – az angolkertté való átépítést, s ez önmagában is unikális. A család a 19–20. század fordulóján visszaköltözik ugyan, de ekkor nem tudja már fenntartani a barokk

A műemlékvédelmi alapelvek a kertek esetében is azonosak az építészeti műemlékekével, de nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a lényegi különbséget, hogy a kertek építőanyaga döntően növényi, élő, organikus építőanyag, a maga ökológiai adottságaival és igényeivel.

kertépítészet színvonalát, mert az nagy költségekkel is járt; Miklós idejében a nagy számú kertészeti személyzet mellett szükség volt a katonaságra is, békeidőben ők metszték a fasorokat. A második világháború alapos pusztítást okozott az épületekben és a parkban is, ahogy az utána következő évek is – más-képpen. A megmaradt részeket több funkcióra használták, a vadasparkból be-építettek területeket. Fájón és szarkasztikusan szoktam említeni, hogy a csillag alakú úthálózattal feltárt hagyományos vadasparki elem, az úgynevezett disznóskert lényegében eltűnt, fókuszpontjában egy disznóhizlalda kukoricatárolója épült; ennyire nem tekintették értéknek a parkot. Eszterháza kapcsán nagy szakmai viták voltak, szabad-e barokként megtartani, vagy a századfordulós, ugyanúgy architektonikus, de mégiscsak könnyebben fenntartható eklektikus rendszert kell konzerválni. Én azon az állásponton vagyok, hogy a barokk korszakból Magyarországon legalább Eszterházát meg kell tartani.

MC: *Mennyiben értelmezhetők a kertek épületek nélkül ?*

M. T.: Alcsútdobozon elpusztult a kastély, de ettől még a történeti kert létező fogalom itt is, és nem azért, mert természeti érték, hanem mert kertépítészeti alkotás, függetlenül attól, hogy ott van-e ház vagy sem. Eszterházáról azt gondolom, nem kell és nem is lehet rekonstruálni a régi birtokot teljesen, de azokat a meghatározó építészeti elemeket, amiket a régi Eszterháza tud, azokat igenis rekonstruálni kellene, tehát a késő barokk formációt. S bár a növényállomány ma már bizonyosan nem az eredeti, Fényes Miklós idejéből való, de a kert, a parter, a vadaspark térszerkezete nagyrészt tisztán megmaradt – már ahol az új területhasználat miatt nem csorbult az egykori birtok.

M. Sz. K.: A történeti kertek közt akadnak olyanok is, amelyek nem elsősorban az épületekről szólnak, ilyenek a sírkertek, arborétumok, de a történeti kertek többsége mégis egy épületnek, kastélynak, kúriának, apátságnek a része. Kert és parkrendszer közt is különbséget kell tenni. A kert egy egység, elsősorban rekreációs

és díszítő céllal, a park komplex és nagyobb lépték, leginkább főúri birtokoknál fordult elő. A park szó eredendően a birtok gazdaságának legeltetett területe, ahol hagyományosan teheneket, birkákat és vadakat, szarvast, őzet tartottak: ez volt a – „deer park”. A park elnevezés jelentésmódosulása következtében az angol tájkertkultúrában a nagyobb, összetett pihenő- és díszkerteket hívták így. A kultúrtörténeti korszakok, a társadalom szemléletének változása minden esetben lecsapódott a kertkultúrában, mert a kert mindenkor és mindenhol a társadalom és a természet kapcsolatáról szól. Ahhoz az elmélethez és gondolat-hoz, amit a kert reprezentál, egyenrangú elemként kapcsolódik – jó esetben – a funkció. A kertrekonstrukció kapcsán kardinális kérdés: mi történik majd abban a kertben? Eszterháza esetében is a legnagyobb gond a funkció megtalálása, miként lehet egy több száz hektáros, erőteljesen különböző térszerkezetekkel kialakított adottságú, kamarakertekkel, díszkertekkel, parterrel, vadasparkkal, vadászerdőkkel tarkított területet gazdaságosan kihasználni és fenntartani. A lényeg: funkció és használati érték nélkül nincs realitása a kertmegújításnak.

MC: Műemlékes építésként mit gondol a kertek védelméről? Láttam, csóválta a fejét a beszélgetés elején.

M. T.: A charták emlegetése miatt, mert azért chartaügyekben kőkemény szakmai viták zajlottak. Ezek a charták, mind a velencei, mind a firenzei olyanok számára készültek, akiknek szükségük van egy kottára. A műemlékvédelmi szakma szentírásént emlegeti a velencei chartát, pedig összesen három ország írta alá, és például a német vagy osztrák szakemberek nagy része nem karteziánus, ahogy én sem. A művészettörténészek a 19–20. század fordulóján a restaurálást olyan beavatkozásnak tartották, ami az emlék történeti értékét rombolja, szerintük a műemléket történetiségében megőrizni csak konzerválással lehet, és meg kell mutatni az épület rétegeit. Elterjedt egy időben, hogy az épületek külső falain láthatóvá tették a vakolat alatti falazat struktúráját. Erről mindig az emberpreparátumokat bemutató utazó kiállítások öncélúsága jut eszembe. Nem szívesen nézem őket, és a módszer szerintem az épületeknél is értelmetlen. Erre mondja az olasz műemlékvédelem, a magyarok mindig mindent túlfilologizálnak. Az olaszok együtt élnek a régi épületekkel, nem preparálják őket. És persze mindez összefügg azzal, hogy Henszlmann Imréné a 19. század közepén beleszerettek a középkorba, mint az egyetlen, addig hitelesnek elfogadott magyar építészetbe.

MC: Nem nemzeti identitáskérdésekkel függ össze? Amivel az olaszoknak nincs gondjuk.

M. T.: Mit tekinthetünk magyarnak?

MC: *Erre utaltam az identitáskérdéssel. Az olaszoknak nem az áll a gondolkodásuk központjában, hogy mit tekintenek „igazi” olasznak.*

M. T.: Mert nincs olyan. És elhiszi nekem, hogy magyar sincs? A mi középkori emlékeink egy európai tendencia lenyomatai. Értelmetlen ezen a területen magyar identitással foglalkozni, ezek európai emlékek.

MC: *De az mindig kortárs napi ügyekkel áll kapcsolatban, hogy mit szeretnénk kifejezni a régivel. Ilyen értelemben a műemlékvédelem nem pusztán szűken vett szakmai ügy.*

M. T.: Ezt én így nem tudom elfogadni. Örök vitában állok a művészettörténészekkel, akik szerint a műemléket mint műtárgyakat kell megőrizni, én viszont azt állítom, műtárgyakként ezek az emlékek nem őrizhetők meg. A KÖH elnöke voltam a Mátyás-templom felújításakor, és nagyon nem érttem egyet azzal a szemlélettel, ahogyan ott végezték a munkát. Össze is hívtam egy helyszíni tervtanácsot, ahol elmondtam a kifogásaimat, amelyek egyszerűen úgy foglalhatók össze, hogy egy százhusz éves hollywoodi filmsztárból csináltak egy hatvanévest. Túl van restaurálva. Ott is előállt egy művészettörténész, hogy mindent úgy tettek, ahogyan az egyetemen tanították, és ami a műtárgyakkal való bánásmód esetében a múzeumi gyakorlat. Neki is azt válaszoltam, a műtárgyak esetében biztos ez a helyes, de ez egy épület, amelynek pontosan a történetiségét tették tönkre a túlrestaurálással. A Mátyás templom '56-os, 1945-ös vagy török kori sérüléseit, ha nem befolyásolják az állagát, akkor igenis rajta kell hagyni. Hasonlóan sokat veszekedtem Gyulafehérváron is, amikor a székesegyház tornyát ugyanezzel a szemlélettel akarták felújítani, és nem szabadott hagyni.

MC: *Ha már említette a KÖH-ben töltött éveit, mostanra már eltelt annyi év, hogy jobban rálát, és megkérdezhetem, mi az, amit sikeresnek értékel a hivatal vezetőjeként végzett tevékenységéből, és mi az, amit ma másképp tenne.*

M. T.: A magyar műemlékvédelem százötven éves adóssága volt, hogy nem létezett tisztességes nyilvántartás, ezt mi három év alatt rendbe tettük. Fekete Csabának megadtam hozzá minden lehetséges eszközt, ő pedig átnézte a szekrényeket, fiókokat, és az akkoriban tizenegyezer tételből álló védett műemlék jegyzéket további háromezer objektummal, tehát csaknem az eredeti lista negyedével bővítette. Az arányok miatt számszerűsítem, láttatni szeretném, milyen nagy számú

feldolgozatlan dokumentum hevert itt-ott a hivatalban. Persze ezt a nyilvántartást azóta nem gondozzák, de én fontosnak tartom, hogy létrehoztuk. Szerettem volna elérni, hogy ezek után a művészettörténészek a nyakukba vegyék az országot, járják végig a listán szereplő műemlékeket, és mérjék fel a fizikai állapotukat, mert azon sem csodálkoznék, ha időközben jó néhány menthetetlenül elpusztult volna. A pontos nyilvántartás, a dokumentumok precíz kezelése jóval fontosabb, mint ahogy azt a műemlékesek gondolták.

¶ Visszakanyarodva az elejére és eltekintve attól, mit gondolok a chartákról, egyébként is vitatkoznék Kingával, mert a kertek védelme jóval hamarabb, az 1949-es (igazából 1942-es, de akkor, a háborús években ezt már nem fogadták el) Gerevich-féle műemlékitörvény-tervezetben is megjelent már.

M. Sz. K.: Csak épp a törvényi fogalom, a történeti kert mint műemlék majd csak az 1997. évi törvényben jelenik meg.

M. T.: Amikor 1950-től, az akkor még létező Építésügyi Minisztérium városrendezési főosztálya kezdeményezte a hazai műemléki városok inventarizációját, annak része volt – ahogy akkor használták – a tájképi vagy természeti környezet feldolgozása is. Szülővárosom, Baja feldolgozása például 1951-ben el is készült, igaz, mindössze harmincöt település volt hasonló helyzetben. A teljes anyag hozzáférhető.

M. Sz. K.: A természetvédelem a kertek védelme terén előbb lépett, 1935-ben megszületett az első természetvédelmi törvény, és létrejött a Természetvédelmi Tanács Than Károly vezetésével. Több történeti kertet mint természeti értéket védelem alá helyeztek. Hogy ez mit jelentett a védelem szempontjából, az már másik kérdés, mert a kert nemcsak természeti érték, hanem térépítészeti is.

¶ A hatvanas évek második felében azonban az Országos Műemléki Felügyelőség keretén belül megkezdődött a történeti kertek, akkori megnevezés szerint a műemléki parkok és kertek számbavétele, dokumentálása, védelme és számos kert esetében a rekonstrukciója is. Az OMF, majd OMVH, valamint a KÖH kerttörténeti csoportja mellett az egyetem is fontos kutatóhelynek számított és számít ma is.

*Gödöllő egy bátor, intenzív parkfelújításnak indult,
de ma már úgy látom, a kelleténél kicsit jobban
nyúltunk bele, s épp ez a tapasztalat int óvatosságra,
amikor a mai ügyekben véleményt formálok.*

MC: *Nagyságrendileg mennyi a történeti kertek száma, és ebből mennyi áll védelem alatt?*

M. Sz. K.: Ezer körüli a kertek száma, és körülbelül százötven védett belőle. A természetvédelmi alapú védés sem egyszerű. Than Károly javasolta például először a nagycenki hársfasor természetvédelmi megóvását, ami akkor pozitív volt, de ez a kettőség ma már inkább árt, mint használ. Sok természetvédelmi értéként védett kert kapott a későbbiekben műemléki park, illetve történeti kert védeltségét is, s innentől kezdve beépítettük a konfrontációkat a rendszerbe, mert a kert építészeti, kertművészeti alkotásként való megőrzése nem biztos, hogy megfelel a természetvédelmi szabályozásnak. A fasorok felújításánál a természetvédelem szinte minden esetben ágál. Nagycenk esetében az odvas, kétszázötven-kétszázhetven éves hársfák, denevérek, odúlakók, kisemlősök, madarak, rovarok élőhelyei, a természetvédők szerint nem vághatók ki, meg kell várni, míg maguktól elpusztulnak. Példaként említem, mennyire más szempontokat hoznak be a természetvédők. A nagycenki hársfasor esetében a 18. század közepén telepített faállomány fele eredeti vagy korai, 18. századi pótlás. Hat-hét évvel ezelőtt készítettünk a tanszéken egy fasormegújítási tervezetet, amit az Akadémia elnöke is támogatott, mégsem történt semmi. Le akartuk szaporítani a Széchenyi-hársakat, hogy a szaporítóanyaggal folyamatosan újítsuk meg a fasort. Legutóbb azt javasoltuk, a fasor megújítása kerüljön be a Fertőd-Eszterháza-Nagycenk-projektbe, de a felújítás terén még nem sikerült előre lépni. S közben minden évben kidől néhány fa. A probléma komplexitását jelzi a gödöllői gesztenyefasor esete, amit a kastélykert felújítása során egy ütemben kivágattunk és újraterelítettük. A kivitelező Németországból hozatott akkor nagyon szépnek kinéző vadgesztenyefákat, de két-három év után kiderült, hogy a fák nagy részének – csak a vadgesztenyefákat fertőző – baktériumos betegsége van. Ez egy úgynevezett alert betegség, melyet az Európai Unióban az egyes országok hatóságainak jelenteni kell, ám honi előfordulásáról nem történt előtte jelentés. Nagy volt a veszélye, ha nem lépünk, Gödöllőről terjed majd el ez a baktérium itthon. Óriási viták után a teljes fasort ki kellett vágni, és hársfasor került a helyére, azzal az ígérettel, ha a terület kitisztul, visszakerül majd a vadgesztenye. Ráadásul Gödöllőn nem lett folytatása a kert megújításának, az ékszerdobozként felújított központi mag körül egy kissé elvadult extenzív park van még mindig, aminek a funkciója is nagy kérdés. Gödöllő egy bátor, intenzív parkfelújításnak indult, de ma már úgy látom, a kelleténél kicsit jobban nyúltunk bele, s épp ez a tapasztalat int óvatosságra, amikor a mai ügyekben véleményt formálok. A döntéshozói ciklusokban való gondolkodás, a pályázati határidők nyomása miatt felporgetett megvalósítások egy épületnél is problémákat okoznak, kertépítésnél,

kertrekonstrukciónál, és főleg az idős növények állományába való beavatkozás esetében pedig még inkább. A legkisebb változtatásnál is időre van szükség a növényállomány regenerálódásához. Ha az erdőbe utat vágok, a csupaszon maradó szegélyszáv növényzete elkerülhetetlenül károsodik, ezért szakszerű erdőtelepítésre van szükség a tervezett út nyomvonal mentén, ami a kivágás után majd visszapótolja valamelyest az erdő térhatárolását, árnyékolását, a klimatikus hatásokat. A kerteknél ugyanígy előre meg kell tervezni a regenerálódást. Erre Gödöllőn nem volt lehetőségünk, mindössze egy-másfél év állt a rendelkezésünkre, hogy a Sisi-korszakot megidéző romantikus tájképi kertet varázsoljunk oda. Ezért döntöttünk úgy, elvégezzük azokat a fakivágásokat is, amelyek tíz-tizenöt év múlva lennének esedékesek, ne kelljen akkor megint munkagépekkel felvonulni.

M. T.: A gödöllői egy szerencsétlen ügy lett, mégis azt mondom, nem szabad rövid távban gondolkozni. Tervezzünk úgy, hogy lehet, a mi időnkben csak részlegesen élvezzük, de nyolcvan-száz év múlva nagyszabású dolog lesz belőle. Minden kertépítészeti alkotásnak ilyennek kellene lennie.

M. Sz. K.: A hosszú távú szemlélettel egyetértek, de nem akarom elhallgatni a dilemmáimat sem. Kétszáz éves fákat vagy idős, beállt állományokat nem lehet csak úgy pótolni. A Főkert egykori vezérigazgatója, Radó Dezső bácsi ezt úgy fogalmazta meg, hogy „a fák párthatározatra sem nőnek gyorsabban”.

MC: *Az eddigiekből kiderült, hányféle szakmának és szemléletnek kell harmóniába kerülnie egy műemlékvédelem alatt álló történeti kert felújítása közben. Létezik a minimum, amiben mindenki egyetért?*

M. T.: Az egyes szakterületek felfogása a történetiségről merőben más. Nekünk, építészeknek, az a dolgunk, hogy használhatóvá tegyük az épületeket. Az a nézetem, hogy a műemlékvédelemnek nem kell külön elvek szerint kezelnie a kertek védelmét, mert téralkotás és funkció tekintetében azonos a ház és a kert. Nagy kedvencem a párizsi André Citroën park, ahol a nagy zöld mező egy egység, és ehhez vannak rendelve alá, fölé elemek, és ez arányrendszer. Ahogy az építészet is arányrendszer.

M. Sz. K.: Elvben egyetértek, a gyakorlatban azonban mégiscsak eltérő beavatkozási módszereket igényel a kert mint ökológiai rendszer, és az idődimenzióban való gondolkodás egy kertművészeti alkotásnál szintén elengedhetetlen.

MC: *Mindketten foglalkoztak Budapest zöldterületeinek fejlesztésével, ezért is kérdezem, mi a véleményük az új városi terekről, amelyek meglehetősen egy kaptafára készülnek, sok műkövel és egyenszőkőkúttal esetleg néhány kockalombú fával.*

M. Sz. K.: Nagyon nagy a kereslet manapság a szakmánk iránt, sok városi tér újul meg uniós pénzekből. A városi terek intenzív használatra készülnek, és nem azonosak a parkokkal, ezért a „kövezésnek” lehet létjogosultsága. Mindig van valami, amit felkap a szakma, aztán ezek az elemek a kellesténél jobban sablonosakká válnak, amiben a megrendelőnek is nagy szerepe van, hisz számtalanszor másolják egymást a települések. A szökőkutakra, amiket én ugróvíznek neveznék, mint klímát javító kertépítészeti elemre szükség van, és játékoságukkal egyedivé lehet őket tenni. Természetesen több fára is szükség lenne, és hiába jó kezdeményezés a Tízezer új fát Budapestre! program, ha nincs kellően megtervezve, nem létezik tervszerű fasormegújítás a fővárosban. A Főkertnek van egy körülbelül hétezer üres fahelyet tartalmazó listája az elpusztult és nem pótoltt fákról, ezekre ötletszerűen telepítgetnek. Az is nehezíti a helyzetet, hogy a nagy főútvonalak melletti fasorok fővárosiak, a mellékutcák pedig önkormányzatiak. Egyáltalán nem vagyok benne biztos, hogy a tervezők kevés fát terveznének, de a megrendelői igények vagy a közműadottságok miatt, vagy a kivitelezés során módosulhatnak a tervek. És a telepített fának is kell húsz év, amíg elérnek egy bizonyos lombtömeget. Addig, árnyékoló növényzet híján a szökőkutak vize tud párasítani. A főváros zöldterületi átlaga stagnál, ám ha belemegyünk a részletekbe, azt látjuk, a parkfelületek csökkentek, és valóban, minden rendszerben minden vezetés ez idáig szinte kizárólag egy intenzív fejlesztés kísérőjeként tudta elképzelni egy park rendbetételét. A kevés kivétel közé tartozik a Városliget 1973. évi megújítása, ami a BNV kitelepítésével vált aktuálissá, tehát épp az oda nem illő funkciók alól szabadult fel és vált akkori teljes területével, az akkori tájépítészeti színvonalnak és funkcióknak kiválóan megfelelő, közkedvelt városi parkká.

MC: *Nemzetközi szinten mi a 21. századi uralkodó trend a kerttervezésnél?*

M. Sz. K.: Az egyik meghatározó az ökológiai irányzat, mely szerint akár városi környezetben is lehet önfenntartó vagy természetközeli növényállományt telepíteni. Az angol gypet városi szabad tereken nagyon költséges fenntartani, így a virágos gyp színönimája jön vissza a városi parkokban. A kevésbé intenzíven használt területeken megengedhető egy magasabbra hagyott virágos gyp, könnyebben kezelhető és változatosabbá teszi a látványt, de ez nem alkalmazható mindenhol,

hiszen ide akkor nem lehet leteríteni egy plédet vagy labdázni rajta. A virágos gyep vagy a csapadékvizet gyűjtő, tározó úgynevezett esőkert hozzánk is kezd begyűrűzni, Veszprémben például már kísérleteznek ezekkel.

- ¶ Egyre több helyen tartják fontosnak felhívni a figyelmet arra, hogy a kert nemcsak dekoráció, hanem közösségi élmények tere is. Drezdában például a történeti kertek növényállományának megújítására jöttek létre kisközösségek, és szakértők vezetésével végzik közösen a munkát. A közösségi kert is egy ilyen ügy, már nálunk is egyre több van belőlük.
- ¶ Figyelemre méltó új irányzat az is, amit egy külföldi hallgatónk tavaly a diplomatervében dolgozott ki, és úgy nevezte, hogy az „érzékek útja”. A Normafa parkerdőben egy általa kijelölt útvonalon tervezett helyeket és kerti építményeket, és különböző eszközökkel felerősítette vagy felhívta a figyelmet az illatokra, a látványra, a fák suhogására, a színekre, a hanghatásokra: ide tedd a kezed, hogy érezd a fa kéréget, ide állj, mert itt szép a kilátás, vagy mert itt fogod hallani, ahogy áramlik a levegő a fák közt – ilyesmikre kell gondolni egy parkban is, ez az „érzékenyítés” nagyon erős élményeket tud adni.

MEZŐSNÉ DR. SZILÁGYI KINGA tájépítész, egyetemi tanár, a Szent István Egyetem (korábban Budapesti Corvinus Egyetem) Tájépítészeti és Településtervezési Karának öt éven át dékánja, jelenleg a Kert- és Szabadtertervezési Tanszék vezetője. Kutatási területei: települési zöldfelületi rendszer és zöldhálózat; élhető település táj és településökológia; kertművészet és örökségvédelem. A kar által alapított *4D Landscape Architecture & Garden Art* szakfolyóirat főszerkesztője.

MEZŐS TAMÁS építész, egyetemi tanár, húsz éve vezeti a BME műemlékvédelmi szakmérnöki oktatását. Kutatási területei: az antik kultúrák építészete, klasszikus és a 19. századi egyetemes és magyarországi építészettörténet, az építészetelmélet története és a műemlékvédelem elmélete és története. Legfontosabb műemlék-helyreállítási munkái: a szombathelyi Iseum új rekonstrukatív bemutatása, az esztergomi Özicseli Hadzsi-dzsámi rekonstrukciója, a Budapesti Nagyboldogasszony Főplébániatemplom (Belvárosi templom) homlokzatainak kutatása és helyreállítási terve, a kolozsvári Szt. Mihály-templom műemléki helyreállításának tervezése. 2007 és 2010 között a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnöke volt.

Jövő
Újrátöltve

A MESTER^M
DÍJ ÉRTÉKE
EGYMILLIÓ
FORINT!

NINCS TANÍTVÁNY MESTER NÉLKÜL.

JELÖLJ TE IS A MESTER-M DÍJRA!

Díjátadás: 2018. tavasz. www.ujeuropaalapitvany.hu; www.mol.hu

Az online jelölések határideje: 2017. december 31.

MESTER^M

